

Betalningsrådets arbetsprogram för 2020-2022

Betalningsrådets arbete kommer bedrivas i fyra olika utskott – *Utskottet för tillsyn och reglering, Utskottet mot bedrägerier och penningtvätt, Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet och Utskottet för kris och sårbarheter i betalningssystemet*. Utöver utskotten finns även en referensgrupp för betalningsstatistik.

Utskottet för tillsyn och reglering

Utskottet för tillsyn och reglering ska verka för att främja en dialog mellan marknadsaktörer och myndigheter. Syftet med utskottet är att bevaka och följa upp relevant lagstiftningsarbete inom betalningsområdet och analysera detta ut en svensk kontext. Utskottet är främst ett dialogforum och rapporterar löpande till plenum status för relevant lagstiftning inom betalningsområdet samt vilka utmaningar och problem som de relevanta aktörerna ställs inför. Nedan presenteras utskottets aktiviteter och fokusområden för 2020-2022.

Uppföljning av andra betaltjänstdirektivet (PSD2)

Det andra betaltjänstdirektivet (PSD2) infördes i svensk lag i maj 2018. Därefter har den europeiska bankmyndigheten (EBA) tagit fram ett antal tekniska standarder: bl.a. tekniska standarder om gränssnitt (API) och stark kundautentisering (SCA) som har börjat tillämpas från den 14 september 2019. Bedömningen dessförinnan var att upp emot 30 procent av korttransaktionerna skulle kunna komma att nekas pga. att kraven på stark kundautentisering inte var uppfyllda. Problemen tycks dock inte har varit så stora som befarat och Svensk Handel har exempelvis uttalat sig i media att deras medlemmar varit väl förberedda. För att få en bättre bild av hur tillämpningen av betaltjänstlagen och de tekniska standarderna har gått, kommer frågan diskuteras i utskottet framöver. Har några betydande problem upptäckts och hur har de/kan de i så fall hanteras? Eftersom arbetsprogrammet sträcker sig över två år kan det även komma bli aktuellt att bevaka en ev. revidering av PSD2.

Utvärdering av s.k. förmedlingsavgifter (Interchange Fee Regulation, IFR)

EU-förordningen om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner (IFR) gäller sedan den 8 juni 2015. Hur har regleringen av mellanbanksavgifterna påverkat Sverige? Kommissionen skulle senast i juni 2019 överlämna en rapport till Europaparlamentet om tillämpningen av förordningen av förmedlingsavgifter. Rapporten har dock senarelagts pga. låg svarsfrekvens från medlemsländerna. Utskottet kommer bevaka rapporten för att kunna utvärdera hur förordningen t.ex. påverkat avgifter och konkurrensen i Sverige.

Bevaka det s.k. finalitydirektivet

Finalitydirektivet börjar bli föråldrat och tar inte hänsyn till att en rad aktörer utöver de traditionella bankerna har kommit att erbjuda betaltjänster. Olika länder inom Europa har tolkat och implementerat finalitydirektivet olika. Länder som t.ex. Storbritannien och Ungern har öppnat upp sina RTGS-system för icke-banker, exempelvis tredjepartsleverantörer. ECB har i en skrivelse till Kommissionen framfört att det är otillfredsställande att medlemsstaterna har tolkat och genomfört direktivet olika och att det därför finns behov av att se över EU-lagstiftningen. Innan man öppnar upp finalitydirektivet för nya aktörer bör man analysera fördelar och nackdelar. Kommissionen har, på tjänstemannanivå, sett behovet av en översyn av finalitydirektivet. Då de nya kommissionärerna ännu inte är på plats är det ännu oklart vilka regelverk på finansmarknadsområdet som kommer att prioriteras. Utskottet kommer därför följa upp denna fråga och bevaka kommissionens handlingsplan.

Bevaka implementeringen av tillgänglighetsdirektivet

Det s.k. tillgänglighetsdirektivet, som hanterar bl.a. banktjänster, ska vara genomförd i nationell lagstiftning senast sommaren 2022 och tillämpas senast sommaren 2025. Utskottet kommer bevaka det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Uppföljning och ev. revidering av betalkontodirektivet (PAD)

Det s.k. betalkontodirektivet syftar bl.a. till att förbättra insynen i och möjligheterna att jämföra avgifterna som avser betalkonton samt säkerställa tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner. Kommissionen skulle senast den 18 september 2019 ha överlämnat en rapport till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av direktivet och eventuella behov av lagstiftningsåtgärder. Rapporten ska bl.a. innehålla en bedömning av genomsnittliga avgifter för betalkonton och en bedömning av lönsamheten att genomföra en fullständig unionsomfattande kontonummer portabilitet. Rapporten har ännu inte överlämnats. Utskottet kommer bevaka rapporten för att kunna utvärdera på vilket sätt direktivet t.ex. påverkat avgiftsnivåerna i Sverige och för att uppmärksamma ev. lagstiftningsförslag.

Bekämpning av momsbedrägerier

Kommissionen har lämnat förslag om åtgärder för att införa vissa krav på betaltjänstleverantörer och för att stärka det administrativa arbetet för att bekämpa mervärdesskattebedrägerier. Förslagen innebär att en ny dokumentationsskyldighet införs för betaltjänstleverantörer när det gäller gränsöverskridande transaktioner. Betaltjänstleverantören ska dokumentera och bevara uppgifter om betalningsmottagaren och betalningstransaktioner. Dessa uppgifter ska samlas i ett centralt elektroniskt system för betaluppgifter (CESOP) och användas för att bekämpa mervärdesskattebedrägerier. Förslagen medför ökad administration och ökade kostnader för betaltjänstleverantörerna. Därutöver är förslaget inte i överensstämmelse med PSD2. Utskottet kommer följa upp lagstiftningsarbetet.

Internationella betalningar (cross-border payments)

Europaparlamentet och rådets förordning (EU) 2019/518 av den 19 mars 2019 om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 vad gäller vissa avgifter för gränsöverskridande betalningar i unionen och valutaväxlingsavgifter, syftar bl.a. till att säkerställas att avgifterna för gränsöverskridande betalningar i euro inom unionen ligger i linje med avgifterna för motsvarande nationella betalningar i den nationella valutan i den medlemsstat där betaltjänstanvändarens betaltjänstleverantör är belägen, samt att säkra att valutaväxlingsavgifterna är transparenta och jämförbara. Förordningen börjar tillämpas stegvis från den 15 december 2019. Utskottet kommer följa upp tillämpningen av förordningen och ev. problem.

Utskottet mot bedrägerier och penningtvätt

Syftet med utskottet för bedrägerier och penningtvätt är att främja en dialog mellan betaltjänstleverantörer och relevanta myndigheter samt att omvärldsbevaka och rapportera kring hur arbetet mot penningtvätt bedrivs och hur det påverkar olika aktörer. Utskottets arbete kommer fokusera på omvärldsbevakning och att hålla plenum uppdaterade om hur diskussioner om bedrägerier och penningtvätsfrågor ser ut inom betalningsområdet, snarare än att driva egna frågor. Nedan presenteras utskottets aktiviteter och fokusområden för 2020-2022.

Främja en fortsatt dialog med Finanspolisen

Utskottsdeltagarna har under våren lyft att de önskar bättre återkoppling från Finanspolisen så de bl.a. ska kunna veta om de rapporterar rätt information. Finanspolisen har pga. begränsade resurser inte möjlighet att återrapportera till enskilda aktörer. Utskottet kommer därför verka för att främja en mer övergripande dialog mellan Finanspolisen och marknadsaktörerna.

Bevaka frågan om krav på informationsdelning för att motverka penningtvätt

Utskottsdeltagarna har tidigare lyft problemet att svensk lagstiftning inte gör det möjligt för dem att dela information för att motverka penningtvätt. Bankföreningen har bl.a. skickat in två framställningar till regeringen om att dessa regler behöver ses över eftersom dagens regler försvårar arbetet mot penningtvätt. Utskottet kommer bevaka frågan framöver.

Belysa vikten av att skapa en medvetenhet hos konsumenter och företag för att minska risken för bedrägerier och penningtvätt

Konsumenter och företag har generellt ganska låg kunskap om bedrägerier och penningtvätt samt vilka krav rådande lagstiftning ställer på dem. I dag får de viss information från sin bank eller betatjänstleverantör, men utskottsmedlemmarna anser att det finns behov av mer information. Både för att konsumenter och företag själva ska kunna minska risken att utsättas för bedrägerier, men också för att kunna undvika att utnyttjas i ett penningtvättsupplägg. Utskottet behöver belysa var informationsbehovet är som störst och diskutera lämplig åtgärd.

Belysa kostnader för åtgärder mot penningtvätt i förhållande till dess effekter

Utskottet upplever att ny reglering införs utan att det finns en tydlig bild av hur stor penningtvätten faktiskt är och vad de åtgärder som vidtas kostar samhället samt vilken effekt de har. Det finns helt enkelt ett behov av att få en bättre bild av hur läget ser ut för att reglering inom området ska kunna utformas på bästa sätt. Behovet av en sådan kartläggning av penningtvätten i Sverige och kostnaderna för de åtgärder som vidtas har presenterats av Bankföreningen för flertalet aktörer i samhället får men hittills har inget hänt. Utskottet vill därför lyfta frågan på nytt.

Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet

Utskottet för betaltjänsters tillgänglighet, räckvidd och tillförlitlighet ska verka för att främja en dialog mellan marknadsaktörer och myndigheter. Utskottet kommer ha mer riktade diskussioner framöver då vissa utskottsmöten föreslås baseras på olika temaområden (utifrån på de aktiviteter och fokusområden som listas nedan) då även externa aktörer kan bjudas in för att bidra med nya perspektiv och kunskap. Utskottet kan även vid behov välja att driva gemensamma frågor. Nedan presenteras utskottets aktiviteter och fokusområden för 2020-2022.

Bevaka nya betaltjänster och ny betalinfrastruktur samt följa tillgången till kontanttjänster och dess konsekvenser för tillgänglighet

Betalningsmarknaden genomgår en strukturomvandling som medför att utbudet och användningen av digitala betaltjänster ökar. En pan-nordisk betalinfrastruktur växer fram inom ramen för P27-projektet och Riksbanken har för avsikt att använda euroområdet infrastruktur för omedelbara betalningar (TIPS). Båda infrastrukturerna kan komma att vara i bruk under 2021. Utskottet kommer bevaka framväxten av nya betaltjänster och betalinfrastruktur utifrån ett tillgänglighetsperspektiv.

Strukturomvandlingen på betalningsmarknaden medför även att utbudet av kontanttjänster minskar. Utskottet kommer vara ett viktigt forum för att dela information om hur kontantanvändningen och tillgången till kontanttjänster utvecklas över tid.

Bevaka initiativ som främjar digital delaktighet

Upp emot en miljon svenskar uppskattas befinna sig i ett digitalt utanförskap, vilket skapar problem i ett läge då betaltjänster blir digitala i allt större utsträckning samtidigt som tillgången till kontanttjänster minskat under de senaste åren. Utskottet kommer bevaka de initiativ som finns för att öka den digitala delaktigheten inom området betalningar för att lära sig mer om vilka utmaningar som återstår.

Följa arbetet med tillgänglighetsdirektivet

Tillgänglighetsdirektivet, som bl.a. hanterar banktjänster, ska vara genomförd i svensk lagstiftning senast sommaren 2022 och tillämpas senast sommaren 2025. Utskottet föreslås bevaka arbetet med implementeringen av direktivet. En möjlig aktivitet för utskottet är att mappa olika typer av funktionsnedsättningar med de förslag som presenteras i tillgänglighetsdirektivet avseende banktjänster. Syftet med kartläggningen är att få en övergripande bild av vilka problem som hanteras av det nya direktivet, vilka utmaningar som återstår och därmed vilka förflyttningar som behövs för att banktjänster ska vara tillgängliga för alla oavsett funktionsnedsättning. Bankföreningen har t.ex. tillsatt en arbetsgrupp som gärna tar emot synpunkter från utskottet i frågan. (Detta är en fråga som även kommer bevakas inom utskottet för tillsyn och reglering).

Bevaka framtagandet av en statlig e-legitimation

I mars 2019 publicerades en utredning som bl.a. föreslog att en statlig e-legitimation ska tas fram. Bakgrunden är den ökade digitaliseringen som gör att det blir allt svårare att klara sig i samhället utan tillgång till en e-legitimation. Utredningen anser därför att det är viktigt att alla ges möjlighet att skaffa en säker e-legitimation. Utredningens förslag har skickats på remiss till berörda instanser och kommer i nästa steg skickas till Lagrådet. Utskottet kommer bevaka framtagandet av en ny statlig e-legitimation ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Utskottet mot kris och sårbarheter i betalningssystemet

Utskottet har stått utan ordförande under delar av 2019 och kommer därför ta fram förslag på ett nytt arbetsprogram inför Betalningsrådets möte i mars 2020.

Referensgrupp för betalningsstatistik

Betalningsstatistik av god kvalitet är otroligt viktig för att kunna följa utvecklingen på den svenska betalningsmarknaden. Utskottet för statistik görs om till en referensgrupp. Syftet med referensgruppen är att diskutera statistikrelaterade frågor som t.ex. förändringar gällande insamling och rapportering av betalningsstatistik. Nedan presenteras referensgruppens aktiviteter och fokusområden för 2020-2022.

Kostnadsstudie

Riksbanken planerar att genomföra en kostnadsstudie för att få en bild av hur de samhällsekonomiska kostnaderna av olika betalsätt som t.ex. kontantbetalningar, kortbetalningar och autogiro ser ut i dagsläget. Den senaste kostnadsstudien genomfördes 2012. Dessutom antingen har eller planerar andra europeiska länder att genomföra en kostnadsstudie, vilket gör att kostnadsstudien för Sverige kommer kunna jämföras med andra europeiska länder. I grova drag kommer förberedelser att ske under 2020 för att kunna genomföra kostnadsstudien under 2021 (baserat på data för 2020) och referensgruppen kommer vara särskilt viktig i det här arbetet.

IT-stöd för insamling av betalningsstatistik

Riksbanken planerar att ta fram ett IT-stöd för insamling av betalningsstatistik under 2020 där referensgruppen exempelvis kommer vara viktigt för diskussioner om dess utformning, tester mm.